

Aquest PDF correspon a la versió HTML disponible en l'adreça adjunta. Els textos enllaçats només funcionen en la versió HTML que, a més, pot contenir actualitzacions no incorporades en aquest PDF.

www.amnistiacatalunya.org/edu/pelis/dudh/cat/desaparecido.html

El cine i la Declaració Universal dels Drets Humans

Article 9

"Ningú no pot ser detingut, pres o desterrat arbitràriament."

Article 9

Contra les detencions arbitràries.

Desaparecido

(Missing)

Any: 1982.

Durada: 123'.

Direcció: Constantin Costa-Gavras.

País: Xile.

Edat: A partir de 16 anys.

Argument: Basada en un cas real. Un nord-americà de classe mitjana alta arriba a Santiago de Xile perquè el seu fill va desaparèixer en els turbulents dies del cop d'estat del dictador Pinochet. Un cop a Xile, comença una recerca angoixant acompanyat de la seva jove i s'adonen que el seu país, Estats Units, ha estat implicat en el cop d'estat.

Suggeriments didàctics

Altres articles de la Declaració que es poden treballar: 3, 5, 19, 20, 21, 29.

Temes: Detencions arbitràries, desaparicions, repressió policial, dictadures.

Elements de debat per a iniciar un cinefòrum:

- Per quin motiu és detingut Charles Horman?
- Per què les autoritats xilenes amaguen la seva detenció i el seu posterior assassinat?
- Per què els Estats Units volien que fracassés el projecte democràtic i socialista d'Allende?

Altres reflexions que es poden tenir en compte:

● L'article 9 de la Declaració Universal diu que ningú pot ser detingut "arbitràriament". La detenció de Charles Horman és arbitrària? Com s'estableix que una detenció és o no és arbitrària? ¿L'eventual arbitrietat d'una detenció ve donada pel que estableix la legislació vigent en el país on es produeix la detenció, o pel conjunt de drets i llibertats que proclamen els diferents articles de la Declaració Universal?

● Per tal d'evitar abusos, tota detenció ha de ser justificada judicialment, ¿però què passa quan en un estat dictatorial (o de vegades en un estat democràtic) es justifiquen judicialment detencions que en un estat democràtic i basat en el respecte als drets humans serien arbitràries? ¿Que un país pertanyi a les Nacions Unides implica que està obligat a respectar els principis sobre drets humans que promouen les Nacions Unides, començant per la Declaració Universal?

● Durant la dictadura militar de Pinochet a Xile, milers de persones van "desaparèixer" després de ser detingudes per la policia o l'exèrcit. Es pot establir una relació entre la impunitat amb què es produeixen les detencions arbitràries i el cas d'abusos (tortures, desaparicions...) que poden patir les persones detingudes en aquestes circumstàncies?

● Amnistia Internacional defineix com a "presos de consciència" aquelles persones que, sense haver utilitzat la violència ni haver-ne propugnat l'ús, són empresonades o sotmeses a d'altres restriccions de la seva llibertat a causa de les seves idees, creences, del seu

origen nacional, ètnic o social, del seu sexe, color o idioma. Podria considerar-se que Charles Horman, mentre va estar detingut, era un pres de consciència?

- La pel·lícula reflecteix la posició dels Estats Units en relació al cop d'estat i la posterior repressió de Pinochet. Valorar aquesta actitud tenint present que els Estats Units van ser uns dels principals impulsors de la creació de les Nacions Unides i de l'elaboració i l'aprovació de la Declaració Universal.

- A quins altres països llatinoamericans els Estats Units van protagonitzar un paper semblant al de Xile? A països d'altres continents van protagonitzar, durant aquella època, anteriorment o posteriorment, intervencions semblants?

- Comentar el fet que dels Estats Units surtin persones idealistes i compromeses com Charles Horman i altres persones com els funcionaris i militars de la pel·lícula, sense escrúpols a l'hora de violar els drets humans. ¿És un reflex del que passa més o menys a tot arreu, a totes les comunitats o països, que hi ha gent de tota mena?

- Identificar a la pel·lícula quins altres articles de la Declaració Universal són violats.

- Comentar les següents cites del dictador xilè Augusto Pinochet (font: Wikiquote):

"Jo no conec això dels drets humans. Què és això?"

"Els drets humans són una invenció, molt sàvia, dels marxistes."

"Reflexionant i meditant, sóc bo. No tinc ressentiments, tinc bondat."

"Demandar perdó? Que en demanin ells".

"Aquesta no és una dictadura, és més aviat una dictatova."

"Pluralisme: sap com en dic, d'això? Beateria política."

"Sóc democràtic, però a la meua manera."

- Comentar els textos següents:

"El dictador Augusto Pinochet va morir aquest diumenge als 91 anys d'edat a l'Hospital Militar de Santiago. (...) La mort de Pinochet s'ha produït abans que pogués respondre davant la Justícia pels milers de crims comesos per la dictadura que va encapçalat. Segons estimacions, unes 3.200 persones van morir a mans d'agents de l'Estat, de les quals 1.192 romanen com a detingudes desaparegudes. Més de 28.000 opositors van ser torturats, segons dades oficials, i al voltant de 300.000 hagueren d'exiliar-se per raons polítiques." (Agències / El País, 10-12-2006. "Muere el dictador chileno Augusto Pinochet")

"Poques setmanes després del sagnant cop militar de setembre de 1973 que va enderrocar al govern constitucional de Salvador Allende, el general Sergio Arellano Stark va recórrer al costat d'altres oficials de l'Exèrcit diverses ciutats del nord i sud de Xile en un helicòpter Puma. (...) La 'caravana de la mort' va tenir una actuació breu però sagnant: 76 presoners polítics, molts dels quals ja havien estat condemnats a penes de presó, van ser executats a Cauquenes, La Serena, Copiapó, Antofagasta i Calama. En tots les casos es tractava d'execucions extrajudicials: sense que existís sentència de mort o després de judicis sense garanties processals. Els seus cossos van ser enterrats clandestinament en fosses comunes o en el desert. Vint-i-set anys després segueixen sense aparèixer els restes de 19 d'ells (Gervasio Sánchez, "Los crímenes que persiguen a Pinochet". Magazine de La Vanguardia, 3-12-2000)

Suggeriments generals sobre aquest article de la Declaració:

(apartat "La Declaració Universal dels Drets Humans, suggeriments didàctics")

[Article 9, Contra les detencions arbitràries](#)

■ Fitxes didàctiques a [Cinema i educació](#) (enllaços a fitxes de diferents autors)

■ [Pel·lícules sobre desaparicions i execucions extrajudicials](#)

■ [Pel·lícules sobre judicis justos](#)